

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

УКРАЇНСЬКА ФАНТАСТИКА

**Програма факультативного курсу
з української літератури
для учнів 5-7 класів закладів
загальної середньої освіти**

м. Черкаси
2019

УДК 373.5.016: 821.161.2
У45

*Рекомендовано до друку вченою радою КНЗ «Черкаський обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»
Протокол № 2 від 16.05.2019 року*

Автори:

Н. В. Дев'ятко, кандидат філософських наук, член Національної спілки письменників України і Національної спілки журналістів України, доцент кафедри філософії КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР».

С.І. Січка, завідувач лабораторії гуманітарних дисциплін комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

В.П. Архипова, методист української мови і літератури комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

І.П. Кучеренко, учитель української мови і літератури Червонослобідської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2 Черкаської районної ради.

Рецензенти:

Коваленко В. М., письменник, член обласної організації Національної Спілки письменників України, кандидат педагогічних наук.

Т. М. Чернега, учитель української мови і літератури, учитель-методист Черкаської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 18 імені В'ячеслава Чорновола Черкаської міської ради.

У45 Українська фантастика. Програма факультативного курсу для закладів загальної середньої освіти. 5-7 класи. – Черкаси, 2019. – 30 с.

Програма укладена з урахуванням вимог Державного стандарту та відповідно до державної програми з української літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Завданням Нової української школи є формування майбутнього України, виховання вільних, відповідальних людей, гідних громадян своєї держави, які мають розбудовувати культуру нашого суспільства. І саме художня література сприяє формуванню фундаментальних цінностей, усебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі, розширює культурно-пізнавальні інтереси школяра. Одним із шляхів здійснення поставлених перед школою завдань є запровадження в навчальній практиці факультативних занять, оскільки вони сприяють спеціалізації навчання, ширше знайомлять школярів із розмаїттям української літератури, допомагають краще орієнтуватися в книжковому просторі, а також відіграють важливу роль в естетичному та морально-етичному розвитку дітей, підготовці їх до вибору майбутньої професії.

Програма факультативного курсу «Українська фантастика» призначена для виховання українських школярів на засадах формування інтелекту людини та її характеру засобами літератури та фольклору.

Головною метою програми є усвідомлення важливості читання як чинника власного становлення й соціалізації, екологічного мислення й поведінки, творчих здібностей, здатності до саморозвитку й самонавчання, а також формування та розвиток повноцінної особистості, гармонійної людини, здатної творити добро, боротися за правду, відстоювати власні переконання.

Фантастична література в Україні існує й активно розвивається, посідає значне місце серед великої кількості художніх творів. Письменники-фантасти завжди активно впливали на розум людини, утверджували передові ідеї. В основі майже всіх їхніх творів лежало наукове відкриття, тому вони є не тільки цікавими, а й корисними для формування інтелекту людини та її характеру. «Фантастика – література мрії й передбачення, яка вчить читачів мислити неупереджено й парадоксально, вільно й розкуто, прагнути до самовдосконалення, готуватися до співжиття з людьми великодушними, високодуховними, мудрими», – так висловився про цей літературний жанр відомий український фантаст Олесь Бердник.

Світ фантастики прийшов до нас із глибини віків – разом із міфами, епосом, сагами, легендами, казками, усною народною творчістю. У нашій країні цей особливий жанр почав інтенсивно розвиватися в 1920-х роках. Перші фантастичні твори вийшли з-під пера таких українських письменників, як В. Винниченко, М. Трублаїні, Ю. Смолич, В. Владко, О. Бердник та ін.

Сьогодні в Україні творять такі фантасти, як Володимир Рутківський, Марина Павленко, Наталія Дев'ятко, Сергій Оксенік, Галина Пагутяк, Валерій Шевчук, Наталія Щерба, Роман Росіцький, Дара Корній, Зірка Мензатюк, Богдана Матіяш, Олександр Дерманський та інші.

Учням 5–7 класів запропоновано твори відомих письменників-фантастів, які розповідають про світ без просторових і часових бар'єрів, світ уяви, фантазії, що тісно переплітається із реальністю. Герої фантастичних сюжетів навчають підлітків бути добрими, товариськими, вміти боротися за правду і відстоювати власну позицію, бо для успішної діяльності недостатньо знань із тої чи іншої теми, важливо

також вірити в себе, у здійснення своїх мрій. Адже здатність до фантазування – це початковий етап у розвитку креативності, що є запорукою успішної соціалізації, здатності до розв’язання непростих життєвих питань.

Такі тексти допомагають дітям в ігровій формі осмислити філософію життя, подискутувати з приводу його моральних і світоглядних аспектів, сформувати здатність сприймати реальність у всій повноті й складності.

Отже, програма факультативного курсу впроваджує ідеї особистісно зорієнтованого й компетентнісного підходів у навчанні та реалізацію наскрізних ліній, що відображено в переліку очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Для осучаснення змістового компонента програми та актуалізації компетентнісного підходу запропоновано рекомендаційні рубрики: «**Мистецький контекст**» (МК), у якій подано зразки різних видів мистецтв, із якими вчитель на власний розсуд може ознайомити учнів; «**Теорія літератури**» (ТЛ) – названо обов’язкові для засвоєння теоретичні поняття, потрібні для аналізу текстів під час розгляду художнього твору як явища мистецтва слова.

Запропоновано кількість часу на вивчення кожного розділу, теми є орієнтовними, учитель може їх змінювати (у межах 17 годин).

Програма завершується **орієнтовним переліком** тематики практичних занять та занять із розвитку мовлення, які на власний розсуд обирає вчитель.

Під час освітнього процесу програмою передбачено таку організацію, у процесі якої вчитель дає необхідні стартові знання, висловлює і демонструє власні судження, заохочує учнів до глибшого пізнання, зацікавлює, коригує, спрямовує вивчення теми. Але не вимагає прийняття єдиної думки, не диктує свого прочитання тексту. Наставник лише спонукає до певних оціночних висновків, а учень вчиться їх робити самостійно, так само, як і самостійно мислити, оцінювати, порівнювати, проводити аналогії із сучасним життям, власним досвідом тощо.

5 клас

Усього – 17 год. На тиждень – 1 год. Текстуальне вивчення – 14 год.

Позакласне читання — 1 год. Повторення та узагальнення – 1 год.

Розвиток мовлення – 1 год. (у межах годин на текстуальне вивчення)

Кількість годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
1	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> розповідає про виникнення української фантастики; знає, хто такі письменники-фантасти; визначає особливості фантастичної літератури, її різновиди та жанри; уміє порівняти художню творчість з іншими видами діяльності людини.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> аналізує отриману інформацію, узагальнює й систематизує її, розуміє роль і місце реального та фантастичного в житті.</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення важливості художньої літератури як мистецтва слова в житті людини.</i></p>	<p>ВСТУП Українська фантастика – літературне явище. Поняття фантастичного. Фантастика, фольклор і міфологія. Фантастика як літературний напрям. Різновиди та жанри фантастичної літератури. Загальна характеристика факультативного курсу «Українська фантастика».</p> <p>ТЛ: поняття фантастичного, фантастика, фентезі</p>
2	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> знає особливості фантастичної казки; виявляє спільне і відмінне між міфом і казкою; аналізує зміст казки; переказує найяскравіші фрагменти; характеризує образ мудрої П'ятинки; уміє ілюструвати та обговорювати відомості про основні чесноти людини, диференціювати ознаки доброго та лихого; створює власне висловлення, твори-асоціації, ілюстрації, спираючись на досвід і почуття, використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> висловлює власні міркування про повчальний зміст казки; аналізує символіку казок; розуміє значення людських чеснот; коментує власне розуміння добра і зла у житті людини.</p> <p>НЛ– 2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Прагнення розвивати кмітливість, розумові здібності, логічне мислення, пам'ять, усвідомлення значення людяності, доброти,</i></p>	<p>СВІТ ФАНТАСТИЧНОЇ КАЗКИ</p> <p>Уроки добра і людяності для дітей у збірнику «мудрих» казок Матіяш Дзвінки «Казки П'ятинки». Бути вільним серцем і чути світ – вічна мудрість життя.</p> <p>ТЛ: фантастична казка</p> <p>МК: Світлана Тарабарова «Добре серце», 2018 (музичне мистецтво). Народознавчий музей Лебединського педагогічного училища «Скриня мальована» (етнографічне мистецтво)</p>

	<i>щирості.</i>	
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розповідає про вчинки героїв, аналізуючи зміст казки; переказує найяскравіші фрагменти; характеризує образи головних героїв; уміє аналізувати прочитане; розрізняти добро і зло, смішне і страшне, фантастичне і реальне.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: висловлює власні міркування про вчинки «нечистої сили», які приносять користь людям; дає оцінку вчинкам і поведінці героїв; розуміє значення доброти в житті людини; коментує власне розуміння почуття людяності.</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Шанобливе ставлення до мудрості та кмітливості нашого народу. Розуміння важливості формування людських чеснот, шанобливого ставлення до звичаїв і традицій. Усвідомлення потреби розвивати логічне мислення, допитливість, спостережливість, уважність, кмітливість.</i></p>	<p>В.Королів-Старий. Алгоритичні образи «нечистої сили» у казці «Мавка Вербинка». Утвердження доброти як рушійної сили в житті людини.</p> <p>ТЛ: алегоричний образ</p> <p>МК: гурт «Мандри» – «Орися», 2002 (музичне мистецтво); український 3D-мультфільм «Мавка. Лісова пісня», 2019 (кіномистецтво)</p>
2	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає зміст твору; розуміє роль у ній фантастичних елементів; виразно й розважливо читає уривки повісті; переказує найцікавіші епізоди; характеризує героїв, аналізує реальне і фантастичне; пояснює повчальний зміст.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: дискутує про значення уяви і фантазії для сучасної людини; аргументовано й грамотно висловлює власні міркування про те, що кожна людина вибирає свій шлях сама, проводить аналогії із сучасним життям; створює власне висловлення, твори-асоціації, ілюстрації, спираючись на досвід і почуття, використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби.</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміння ролі творчих здібностей (уяви, фантазії, прагнення експериментувати) у розвитку й самореалізації людини.</i></p>	<p>Валерій Шевчук. «Місто без квітів» – притчево-повчальна розповідь про навколишній світ, що оточує людину. Протиставлення сірості, буденності світу яскравих барв, різнокольорових квітів, соковитої трави, квітучих дерев. Значення символу сну у творі.</p> <p>ТЛ: поняття про притчу</p> <p>МК: Відео Наталі Гуркіної із серії «Із любов'ю до дітей. Загадки про квіти» (кіномистецтво); репродукція картин Катерини Білокур (образотворче мистецтво)</p>

<p>2</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розповідає основне про письменника; знає зміст казки, переказує його фрагменти; виразно і вдумливо читає твір в дійових особах; знаходить і коментує описи природи, портрети персонажів; аналізує поведінку Сновиди та його друзів, напружені ситуації, у які вони потрапляють.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: дає власну оцінку вчинкам і поведінці персонажів; прогнозує можливі наслідки діяльності; толерантно відстоює власну позицію в дискусії; вигадує власну версію закінчення твору або продовження небезпечних пригод головних героїв. НЛ–2, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Осмислення важливості формування людських чеснот, усвідомлення значення активної життєвої позиції; позитивних рис характеру; сили справжньої дружби.</i></p>	<p>Васильчук Віктор. «Пригоди Сновиди та його друзів». Пригодницька казка про те, що тільки об'єднавшись, можна здолати зло, і лише щира спільна віра в диво може допомогти здобути справжню перемогу.</p> <p>ТЛ: пригодницька казка</p> <p>МК: Мультфільм «Смішарики» (серія «Для чого нам потрібен сон»), загадки й прислів'я про сон (кіномистецтво, фольклор)</p>
<p>1</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розповідає про дитинство письменника; пояснює особливості фантастичного оповідання; знає зміст твору, переказує його фрагменти; знаходить і коментує описи природи, портрети персонажів; аналізує поведінку героїв, їх уміння долати труднощі.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: оцінює вчинки персонажів та життєві ситуації, у які вони потрапляють; прогнозує можливі наслідки діяльності; усвідомлює важливість толерантного ставлення до людей у сучасному світі; вигадує власну версію закінчення твору або продовження небезпечних пригод головних героїв. НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Осмислення готовності творити добро як спонука до позитивної життєдіяльності.</i></p>	<p>ПРИГОДИ І ФАНТАСТИКА</p> <p>Зображення боротьби справжньої особистості з життєвими труднощами у фантастичному оповіданні Олеся Бердника «Дивні Грицеві пригоди»</p> <p>ТЛ: фантастичне оповідання МК: мультфільм «Грицеві писанки», 1995 (кіномистецтво)</p>
<p>2</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розповідає про цікаві події із дитинства письменників-фантастів; виразно й осмислено читає уривки повісті, переказує її фрагменти; простежує способи життя та поведінки дійових осіб у паралельному світі; визначає морально-</p>	<p>Валерій і Наталія Лапікури. «Чарівна брама». Міфологічна повість-фентезі про пригоди школяра у паралельному світі, де теж живуть козаки. Морально-етичні проблеми твору.</p>

	<p>етичні проблеми твору.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця: аргументовано й грамотно висловлює власну думку щодо проблем справжньої дружби, духовності, відваги, відповідальності людини за свої вчинки; створює тексти, ілюстрації, використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби.</p> <p>НЛ–2,3</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення дбайливого ставлення до свого життя, до інших людей, потреби виховання щирості, відкритості, наполегливості в досягненні поставленої мети, відповідальності за свої вчинки</i></p>	<p>ТЛ: українська міфологія і фантастика</p> <p>МК: відео із Ютубу «Паралельні світи – поруч із нами» (кіномистецтво)</p>
2	<p>Предметні компетентності</p> <p>Учень / учениця: висловлює судження про місце уяви, фантазії; уміє порівнювати вигаданий художній світ та реальне життя; коментує зміст твору, у т.ч. підтекст; визначає головну думку твору, провідні мотиви; знаходить у творі ключові фрази, кульмінаційний епізод; характеризує художні засоби, висловлює судження про риси й поведінку героїв, засоби характеротворення (портрет, мову тощо), виокремлює риси, які вирізняють героя з-поміж інших.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця: розуміє значення справжньої дружби, оцінює вчинки персонажів та життєві ситуації, у які вони потрапляють; прогнозує можливі наслідки діяльності; усвідомлює важливість мати почуття гумору, не піддаватися страхам, вірити в перемогу</p> <p>НЛ–2</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення <i>Розуміння потреби формувати позитивні риси характеру, кмітливість, допитливість, спостережливість, виховувати толерантне ставлення до інших людей, відповідальність за свої вчинки</i></p>	<p>Повість Романа Росіцького «Королівство рафінованого сміху» – цікава історія про те, як навчитися бути щирим, сміливим, розумним та не піддаватися страхам і нудзі, не боятися бути смішним, вірити в перемогу, навіть якщо весь світ проти тебе. Утвердження переможної сили сміху та доброти над злою волею.</p> <p>МК: світлини з мережі Інтернет, на яких зображено дітей, що сміються (фотомистецтво)</p>
2	<p>Предметні компетентності</p> <p>Учень / учениця: знає головне про письменника; коментує зміст твору, у т.ч. підтекст; визначає головну думку твору, провідні мотиви; розуміє роль і місце реального та фантастичного в житті; переказує найяскравіші фрагменти твору; характеризує</p>	<p>Фентезійна пригодницька повість-казка Володимира Рутківського «Гості на мітлі» – твір, наповнений ідеями добра, любові, поваги до старших, дружби та взаємодопомоги. Утвердження думки про те, що</p>

	<p>образи головних героїв, їхні вчинки</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця: аргументовано й грамотно висловлює свою думку щодо відповідальності людини за свої вчинки, справжньої дружби, духовності, відваги, підступності й боягузтва; прогнозує можливі наслідки діяльності; усвідомлює важливість бережливого ставлення до природи.</p> <p>НЛ–2,4</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення важливості активної життєвої позиції; позитивних рис характеру; сили справжньої дружби. Розуміння потреби берегти природу, примножувати її багатства.</i></p>	<p>чесність, справедливість, бережливе ставлення до природи завжди допоможуть людині подолати різні перешкоди на життєвому шляху.</p> <p>МК: М.Мусоргський «Іванова ніч на Лисій горі»; М.Римський-Корсаков «Ніч на Лисій горі» (музичне мистецтво); документальний фільм «Лисогірський форт», аматорська студія «Горизонт-А», 2010, 2012 (кіномистецтво)</p>
2	<p>Предметні компетентності</p> <p>Учень / учениця: розповідає про дитинство письменниці; переказує твір, читає уривки з нього за ролями; визначає тему повісті та морально-етичні проблеми, коментує їх; характеризує героя, який найбільше сподобався, оцінює його вчинки; пояснює роль діалогів у творі.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця: аргументовано й грамотно висловлює власну думку щодо відповідальності людини за свої вчинки, уміння адаптуватися до мінливості світу; усвідомлює необхідність розумової та інтелектуальної діяльності для розвитку суспільства; створює тексти, ілюстрації, використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби.</p> <p>НЛ–2,4</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення дбайливого ставлення до свого життя, до інших людей, потреби виховання щирості, відкритості, наполегливості в досягненні поставленої мети, відповідальності за свої вчинки.</i></p>	<p>Повчальний зміст твору «Пригоди в зачарованому місті» Галини Малик. Осмислення ролі інтелектуальної діяльності людини в сучасному світі.</p> <p>МК: гурт «Антитіла». Пісня «TDME», 2017 (музичне мистецтво)</p>
1	<p>Предметні компетентності</p> <p>Учень / учениця: переказує цікаві епізоди із життя письменників-фантастів; розповідає про особливості характеру Габріеля, його знайомство з людським світом; складає план до характеристики цього образу; висловлює власні міркування про характер героя, оцінює його незвичну поведінку; порівнює літературного героя із собою.</p> <p>Ключові компетентності</p>	<p>Утвердження ідей доброти, дружби, поваги й рівності, які можуть урятувати світ, у повісті-казці Марини й Сергія Дяченків «Габріель і сталевий лісоруб». Традиції європейських чарівних казок, втілені у творі.</p>

	<p>Учень / учениця: аналізує ситуацію з погляду гуманізму, толерантного ставлення до людей; усвідомлює відповідальне ставлення людини до природи; висловлює власну думку щодо проблем, порушених у творі. НЛ–1, 2 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Шанобливе ставлення до природи. Розуміння важливості формування бережливого ставлення до всього живого. Усвідомлення потреби розвивати допитливість, спостережливість, уважність, небайдужість.</i></p>	<p>МК: І. Шишкін «Ранок у сосновому лісі», «Ліс увечері», «Лісові далі» (образотворче мистецтво)</p>
1	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає зміст повісті-казки; розуміє особливості її побудови, відрізняє фантастику, вигадку від правди; виразно і вдумливо читає твір; переказує його; характеризує героїв, аналізує реальне і фантастичне. Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює власні міркування про зміст казки; проводить аналогії із подіями; виховує в учнів поважне ставлення до дружби як одного з найвищих набутоків людини. НЛ–2 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення постійної присутності в житті, у душі людини добра і зла.</i></p>	<p>Олександр Дерманський. «Король Буків, або Таємниця Смарагдової книги» – пригодницька фентезійна казка про боротьбу зі злом та поневолювачами. Усвідомлення ролі дружби та взаємодопомоги в житті.</p> <p>ТЛ: пригодницька повість-казка.</p> <p>МК: пісня Наталії Май «Таємниця», 2010 (музичне мистецтво)</p>
1	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: розвивають навички колективної проектної роботи; уміють виконувати розмальовку, презентувати її; беруть участь у конкурсі розмальовок. Ключові компетентності Учень / учениця: порівнює твори літературного й образотворчого мистецтва; зіставляє специфіку розкриття теми в різних видах мистецтва; уміє висловлювати власні міркування, порівнювати, робити висновки. НЛ–4 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлюють важливість використовувати набуті знання і вміння з метою реалізації задуманих проектів, готовність проявляти ініціативу, працювати в парі, групі, виконувати доручену роль.</i></p>	<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ (на вибір учителя)</p>

<p>1</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> згадує про письменників і твори, що вивчались упродовж року; уміє висловлювати власні міркування про найулюбленіші твори.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> аналізує життєві ситуації, людські вчинки на матеріалі вивчених творів; узагальнює одержану інформацію; визначає потребу додаткової інформації, шукає її в мережі Інтернет та інших джерелах.</p> <p>НЛ–1, 2, 3, 4</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення того, що власна думка і власна позиція – важливі для успішної особистості, необхідні для життя.</i></p>	<p>ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ</p> <p>Бесіда про твори, що вивчалися й викликали найбільше роздумів, суперечок, зацікавлення.</p>
-----------------	--	---

6 клас

Усього – 17 год. На тиждень – 1 год. Текстуальне вивчення – 14 год.

Позакласне читання — 1 год. Повторення та узагальнення – 1 год.

Розвиток мовлення – 1 год. (у межах годин на текстуальне вивчення)

Кількість годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
1	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> розповідає про представників української фантастичної прози; називає характерні ознаки фантастичної прози; співвідносить вигадані, фантастичні події із сучасністю.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> дискутує про значення наукової фантастики для сучасної людини; аналізує отриману інформацію, узагальнює й систематизує її.</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення потреби читати, ролі літератури як засобу самопізнання і самостворення, використання досвіду читацької діяльності для розв'язання життєвих проблем; прагнення до самоосвіти.</i></p>	<p>ВСТУП Українська фантастична проза. Загальна характеристика факультативного курсу «Українська фантастика», його мета й завдання.</p> <p>МК: відеоролик «Кілька слів про українську фантастику»</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> розповідає про письменника; виразно й вдумливо читає епізоди твору; визначає та коментує головну думку; висловлює власні міркування щодо порушених у творі проблем; розкриває особливості художнього зображення теми; характеризує основні образи твору; коментує зміст; виокремлює й пояснює роль художніх засобів.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> розуміє значення кмітливості, винахідливості для кожної людини; пояснює важливість приналежності до свого народу, любові до рідного краю; висловлює судження про негативні якості людського характеру; коментує власне розуміння моральних цінностей людини.</p> <p>НЛ–2, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміння потреби формування моральних цінностей, стійких рис характеру (мужності, цілеспрямованості, наполегливості); усвідомлення значення для людини готовності брати на себе відповідальність за свої вчинки</i></p>	<p>ПОДОРОЖ У СВІТ ФАНТАЗІЇ Возвеличення кмітливості, винахідливості, любові до природи і рідного краю у повісті-казці «Бухтик з тихого затону» Володимира Рутківського.</p> <p>ТЛ: повість-казка</p> <p>МК: анімаційний фільм «Чого у лісі не буває», 2006, студія «Українафільм», режисер М. Яремко (кіномистецтво)</p>

<p>1</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: уміє визначити історичну основу твору, усвідомлює вдале поєднання реального і фантастичного світів, часу, образів; уміє відрізнити вигадку від історичної правди; виразно й вдумливо читає фантастичну повість; знаходить і коментує поведінку, вчинки традиційних для фентезі героїв (русалок, упирів, відьом, перевертнів, водяників), їхні вчинки; аналізує роль художніх засобів.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: висловлює власні судження про геройство та вміння з честю вийти із найскладніших ситуацій головних персонажів; аналізує специфіку розкриття історичної теми у фантастичній літературі; дискутує про те, що влада і статки не роблять слабкого сильним, а жебрака багатим, темний та світлий бік є в кожного з нас, тому життєво необхідно тримати рівновагу. НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення лицарства, сміливості, фізичної, духовної сили як важливих чинників у вихованні.</i></p>	<p>Поєднання реального і фантастичного світів у фольклорному фентезі Дари Корній «Петрусь Химородник» Фольклорні і міфологічні персонажі повісті. Образ хлопчика-химородника Петруся, який підсвідомо відчуває закони світу, від прийняття рішення якого залежатиме доля не тільки людей, а навіть самих богів. Проблема боротьби добра і зла, що мають дар творення. Символ чарівної квітки-папороті у творі.</p> <p>ТЛ: фольклорне фентезі, українська демонологія</p> <p>МК: міфологія слов'ян на картинах В. Королькова (живопис).</p>
<p>1</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розповідає коротко про письменницю; визначає особливості наукової фантастики, її відмінності від художньої; переказує і коментує зміст твору; визначає тему та головну думку; характеризує образ головного героя; підтверджує власну думку цитатами з тексту; аналізує роль художніх засобів, особливості мови.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: висловлює судження про вміння з честю вийти із найскладніших ситуацій; розуміє значення кмітливості, винахідливості, уміння долати труднощі; дискутує про перевагу духовного над матеріальним. НЛ–1, 2, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення ролі почуття віри й надії в житті людини, уміння цінувати доброту, осмислення ролі морально-етичних цінностей.</i></p>	<p>Науково-фантастична повість Галини Манів «Пригоди Тараса в космічному просторі» Космічні подорожі головного героя Тараса, який загубився в нескінченних просторах Всесвіту, і лише віра й надія, які живуть у його доброму серці, допоможуть хлопчикові знайти шлях додому.</p> <p>ТЛ: науково-фантастична повість</p> <p>МК: мультфільм «Везуха», 60 серія «Астероїд», 2016 (кіномистецтво); картини Анастасії Якименко «Душа – Космос» (образотворче мистецтво)</p>

2	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розповідає коротко про письменницю Зірку Мензатюк; переказує і коментує розповідь про інтелектуальну та духовну пригоду дівчинки в минуле; визначає тему та головну думку; характеризує образи оповідання; вчиться порівнювати літературного героя із собою; підтверджує власну думку цитатами з тексту; визначає риси характеру героя; аналізує роль художніх засобів, особливості мови.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: оцінює вчинки та поведінку персонажів та ситуації, в які потрапляють герої твору; висловлює судження про щастя, покликання, віру в диво, жертвовність, дорослішання, силу знань, любов до рідних, перевагу духовного над матеріальним. НЛ–1, 2, 4</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення значення для людини готовності брати на себе відповідальність за свої вчинки, осмислення ролі морально-етичних цінностей, що допомагають бачити й розуміти красу світу, гармонійно і щасливо жити в ньому.</i></p>	<p>Розповідь про чудесну мандрівку дівчинки Галі в минуле. Осмислення ролі покликання, сили знань, переваги духовного над матеріальним у повісті Зірки Мензатюк «Ангел Золоте Волосся».</p> <p>МК: соціальний ролик «Твори добро», 2016 Відеоролик «7 чудес України» (кіномистецтво)</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: вдумливо й виразно читає уривки фантастичної казки; переказує їх зміст; пояснює особливості сюжету та композиції фантастичної казки; аналізує поведінку героїв; визначає художні засоби (епітети, порівняння, персоніфікації).</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: оцінює вчинки та поведінку персонажів та ситуації, в які потрапляють герої твору; висловлює власну думку щодо проблем, порушених у творі, зокрема адаптованості до життя в суспільстві, уміння планувати справи, цінувати час і вміло ним керувати НЛ–1,2</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Осмислення значення поваги та дружніх стосунків у родині; потреба формування уміння швидко реагувати на проблемні ситуації, усвідомлення значення готовності брати на себе відповідальність за свої вчинки</i></p>	<p>Ніна Воскресенська. Фантастична казка «Дивовижні пригоди Наталки в країні Часу». Усвідомлення того, що щирість, довіра і добро – це велика сила, яка змінює і світ, і людей, і мешканців казкової країни. Розуміння важливості цінувати час, уміння ним керувати, щоб не втратити, – провідна ідея твору.</p> <p>МК: фільм-казка «Про втрачений час» (кіномистецтво)</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розповідає цікаві епізоди з життя письменника; знає зміст оповідання; виразно і вдумливо читає епізоди,</p>	<p>Роздуми про справжні людські цінності – добро, любов, пам'ять, про «збереження зерняток своєї душі» у фантастичній казці</p>

	<p>що найбільше вражають; аналізує особливості фантастичної казки; називає риси характеру головних персонажів, коментує їхню поведінку; формулює головну думку твору.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює своє ставлення до літературних героїв; визначає причиново-наслідкові зв'язки між фактами і явищами; пропонує алгоритм дій; висловлює власні судження щодо розуміння справжніх людських цінностей у житті.</p> <p>НЛ–2 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення найважливіших цінностей у житті, що роблять людину по-справжньому щасливою: духовно багатою і щедрою на добро, порядність, чесність.</i></p>	<p>Сашка Дерманського «Царство Яблукарство».</p> <p>ТЛ: поняття про антиутопію</p> <p>МК: Тетяна Пилипець. Інтерв'ю з письменницею на тему «Підліткові антиутопії, або чому в нас жити страшніше, ніж читати про маньяків?»</p>
<p>1</p>	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає загальні відомості про життя і творчість письменника; усвідомлює вдале поєднання реального і фантастичного світів, часу, образів; уміє відрізнити вигадку від історичної правди; переказує зміст уривків твору; визначає елементи сюжету в ньому; характеризує образи головних героїв, їхню поведінку, уміння долати перешкоди.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює судження про те, як виховувати в собі сміливість, хоробрість, кмітливість, відповідальність; як спрогнозувати можливі наслідки власних вчинків і таким чином набути певного досвіду; дискутує про проблеми сміливості й шляхетності.</p> <p>НЛ–1, 2, 4 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення морально-етичних цінностей, що допомагають розуміти закони життя у світі; осмислення ролі дружби та взаємодопомоги.</i></p>	<p>Цікаві, захоплюючі пригоди головних героїв у просторі й часі у книзі Олександра Есаулова «Зоряна електричка». Твір про дружбу, відданість, підтримку, взаємодопомогу. Напружений сюжет, історична правда, подорож іншими планетами.</p> <p>ТЛ: сюжет, історична правда</p> <p>МК: мільтфільм «Тоботи», 2018, Південна Корея (кіномистецтво)</p>
<p>2</p>	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає загальні відомості про життя і творчість письменника; переказує зміст уривків твору; визначає елементи сюжету в ньому; характеризує образи головних персонажів, їхню поведінку в складній ситуації; уміє визначати відповідність між героєм та цитатою з тексту.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює судження про шкідливість інтернетза-</p>	<p>Мандрівки віртуальними світами, цікаві пригоди дітей, які навчаються дружити і бути сміливими у циклі повістей Сергія Гридіна «Федько, прибулець з Інтернету» та «Федько у віртуальному місті». Повчальний зміст, композиційна будова та динамічний сюжет повістей. Роль художньої деталі у творі.</p>

	<p>лежності; зіставляє реальний та віртуальний світи, їхню невідповідність; вчиться знаходити вихід із складних життєвих ситуацій, усвідомлює цінність таких людських якостей, як дружба, взаємодопомога; усвідомлює себе активним членом соціуму, вчиться працювати в команді. НЛ–1, 2, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення того, що власна думка і власна позиція важливі для успішної особистості, необхідні для життя.</i></p>	<p>ТЛ: художня деталь МК: відеофільм «Безпечний Інтернет для учнів», 2013 (кіномистецтво)</p>
<p>2</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає загальні відомості про життя і творчість письменника; переказує зміст уривків твору; визначає елементи сюжету в ньому; визначає його тему та жанрові особливості; коментує фрагменти, що найбільше вражають; характеризує образи головних персонажів, їхню поведінку в складній ситуації, дає власну оцінку зображуваному, виділяє в художньому тексті пейзаж, діалог, монолог, з'ясовує їхню роль. <u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: ілюструє екологічні проблеми на прикладі твору, дискутує про них; усвідомлює важливість бережливого ставлення до природи; міркує про великий світ природи й людину в ньому, про добро і зло, любов і милосердя; висловлює судження про те, як виховувати в собі сміливість, хоробрість, кмітливість, відповідальність за збереження природи. НЛ–1, 2, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Потреба формування позитивного світогляду, доброзичливого ставлення до світу та людей, прагнення відкривати світ і себе в ньому, усвідомлення потреби самовдосконалення, самореалізації в житті кожної людини.</i></p>	<p>МІСТИЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ Осмислення важливості збереження довкілля для сьогодення та майбутнього, відповідальності кожної людини за збереження природи у повісті-казці Галини Пагутяк «Втеча звірів, або Новий Бестіарій». МК: соціальна реклама «Захисти свого улюбленця», 2013</p>
<p>1</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає загальні відомості про життя і творчість письменниці; переказує зміст уривків твору; визначає елементи сюжету в ньому; характеризує образ головної героїні Дани, наводить цитати з твору, дає власну оцінку зображуваному. <u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: висловлює судження про те, як виховувати в собі почуття поваги й доброти, здатність до самопожертви, відповідальність; дискутує про</p>	<p>Повість Олесі Чертової «Дана і дракон» – фентезійна історія чуйної й доброї дівчинки Дани, яка мандрує до паралельного світу і стає принцесою Діаною, від якої тепер залежать долі багатьох людей. Поняття честі та безчестя, чесності й обману, лицемірства й щирості у творі. МК: мультфільм «Як приручити дракона?», 2010, Україна</p>

	<p>проблеми честі і безчестя, чесності та обману, лицемірства і щирості; усвідомлює цінність дружби, уміння допомогти ближньому.</p> <p>НЛ–2, 4</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u></p> <p><i>Усвідомлення найважливіших цінностей моралі та етики, що роблять людину духовно багатую і щедрою на добро, порядність, чесність.</i></p>	(кіномистецтво)
1	<p><u>Предметні компетентності</u></p> <p>Учень / учениця:</p> <p>знає цікаві факти про письменника; виразно і вдумливо читає важливі епізоди твору, коментує їх; знаходить і пояснює фантастичні елементи в них; переказує зміст твору, висловлює враження про нього; характеризує образ головної героїні, виділяє в художньому тексті пейзаж, діалог, монолог, з'ясовує їхню роль.</p> <p><u>Ключові компетентності</u></p> <p>Учень / учениця:</p> <p>висловлює судження про місце уяви, фантазії, романтичності в житті сучасної людини, необхідності творити добрі справи; знаходить у тексті описи природи, визначає їхню роль; усвідомлює значення збереження природи для подальшого існування людства.</p> <p>НЛ–1, 2, 4</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u></p> <p><i>Потреба формування позитивного світогляду, доброзичливого ставлення до світу та людей, прагнення творити добро; усвідомлення потреби самовдосконалення, самореалізації в житті кожної людини.</i></p>	<p>Протистояння добра і зла, розкриття рис людської особистості у фентезійному творі Романа Росіцького «Лук Нічної Громиці». Образ дівчинки Інги – втілення добра, справедливості, символ справжнього поборника зла, що живе в людському серці.</p> <p>МК: картини Богдана Кузіва із пейзажами Карпат (живопис)</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u></p> <p>Учень / учениця:</p> <p>знає загальні відомості про життя і творчість письменниці; розповідає про захоплені пригоди головного персонажа; визначає тему та жанрові особливості твору; коментує елементи сюжету в ньому; аналізує фрагменти, що найбільше вражають; характеризує образ головного персонажа, його поведінку; дає власну оцінку прочитаному творові.</p> <p><u>Ключові компетентності</u></p> <p>Учень / учениця:</p> <p>зіставляє реальний та віртуальний світи, їх невідповідність; вчиться знаходити вихід зі складних життєвих ситуацій, усвідомлює цінність таких людських якостей, як дружба, взаємодопо-</p>	<p>Захоплива розповідь про звичайного юнака та його незвичайні пригоди у книзі Катерини Штанко «Драconi, вперед!». Усвідомлення цінності дружби та взаєморозуміння, що роблять людину успішною і духовно багатую.</p> <p>МК: Сандра Альварес. Галерея драконів (образотворче мистецтво)</p>

	<p>мога; усвідомлює себе активним членом соціуму. НЛ– 2 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Потреба формування відповідальності за власні вчинки, уміння самовдосконалення, самореалізації в житті. Усвідомлення того, що найважливіші морально-етичні цінності роблять людину духовно багатою і щедрою на добро.</i></p>	
1	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: розвивають навички колективної проектної роботи; уміють створювати ментальну карту, презентувати її; беруть участь у конкурсі на кращу ментальну карту для мандрівки на невідому планету або в паралельний світ.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: порівнює твори літературного й живописного мистецтв; зіставляє специфіку розкриття теми в різних видах мистецтва; уміє висловлювати власні міркування, порівнювати, робити висновки. НЛ–4 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлюють важливість використовувати набуті знання і вміння з метою реалізації задуманих проєктів, готовність проявляти ініціативу, працювати в парі, групі, виконувати доручену роль.</i></p>	<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ (на вибір учителя)</p>
1	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: називає імена митців, твори яких вивчали впродовж року; розповідає про ті, які найбільше сподобалися; пояснює та аргументує свою думку. Ключові компетентності Учень / учениця: аналізує життєві ситуації, людські вчинки на матеріалі вивчених творів; узагальнює інформацію; визначає необхідність додаткової інформації, шукає її в мережі Інтернет та інших джерелах. НЛ–1, 2, 3, 4 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення потреби для успішної особистості висловлювати власну думку, захищати власну позицію.</i></p>	<p>ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ Бесіда про твори, що вивчалися й викликали найбільше роздумів, суперечок, зацікавлення.</p>

7 клас

Усього – 17 год. На тиждень – 1 год. Текстуальне вивчення – 14 год.

Позакласне читання — 1 год. Повторення та узагальнення – 1 год.

Розвиток мовлення – 1 год. (у межах годин на текстуальне вивчення)

Кількість годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розповідає про літературу як мистецтво слова, її різновиди, жанри; називає основні ознаки фантастичної прози; розрізняє народну творчість і фантастику.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: висловлює судження про функції літератури як виду мистецтва, його місце в житті людини; усвідомлює потребу в розвитку творчої уяви, фантазії; аналізує отриману інформацію, узагальнює й систематизує її.</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення потреби в читанні художніх творів та ознайомленні з іншими видами мистецтва. Потреба розвивати фантазію, уяву.</i></p>	<p>ВСТУП Українська фантастика – літературне явище. Фантастика як різновид художньої літератури. Фантастика і народна творчість. Загальна характеристика факультативного курсу «Українська фантастика»</p> <p>МК: відеоролик-реклама «Книга – дитяча фантастика та фентезі», 2018</p>
2	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: переказує і коментує сюжет повісті; пояснює особливості композиції; знаходить у ній фантастичне і реальне; характеризує персонажів (фантастичні і реальні), аналізує їхні вчинки; підтверджує власну думку цитатами з тексту; розкриває символічне значення образів (фантастичних), пояснює назву твору; аналізує мову повісті.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: розуміє значення історичного минулого для кожної сучасної людини; висловлює судження про сутність людського життя, що головне в житті – зробити правильний вибір, особливо коли тебе чекають великі випробовування; уміє створювати презентацію за мотивами твору.</p> <p>НЛ–1, 2, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміння потреби творити і примножувати добро і красу в собі і в природі; усвідомлювати відповідальність за справи і вчинки.</i></p>	<p>ЧАРІВНИЙ СВІТ ПОРЯД Розуміння місця й ролі людини в навколишньому світі, її готовність змінити світ на краще, споконвічна проблема вибору у новелі «Загублена пам'ять» Наталії Дев'ятко (роман у новелах «Злато Сонця, синь Води») Особливості мови твору. Історія і сучасність. Реальне і фантастичне у творі.</p> <p>ТЛ: новела, роман у новелах</p> <p>МК: легенди, казки, оповідання про природу (фольклор)</p>

<p>1</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> розповідає коротко про авторку Олену Крижанівську; знає фольклорні образи чарівного лісу; переказує й коментує зміст; визначає тему та головну думку; характеризує образ головного героя; підтверджує власну думку цитатами з тексту; аналізує роль художніх засобів, особливості мови.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> висловлює судження про сюжет оповідання, побудований на демонологічному матеріалі; відрізняє реальне від фантастичного; висловлює судження про порушені у творі проблеми.</p> <p>НЛ–1, 2, 3</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення потреби виховання відповідальності, важливості пошуку свого призначення.</i> <i>Усвідомлення ролі й значення гуманізму, любові до природи і всього живого.</i></p>	<p>Пошук свого призначення, внутрішня боротьба, проблема самовдосконалення головного героя – Горька Макітренка, якому відкрилися двері до світу Чарлісея у психологічному фентезі Олени Крижанівської «Пригоди в Чарліссі». Любов до природи і всього живого, піклування про тваринний і рослинний світ, життя в гармонії – основна думка твору.</p> <p>ТЛ: психологічне фентезі МК: стокові світлини «Лицар» (популярний фотобанк) (фотомистецтво)</p>
<p>1</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> розповідає коротко про письменника; знає фольклорну основу оповідання; переказує й коментує зміст; визначає тему та головну думку; характеризує образи оповідання; підтверджує власну думку цитатами з тексту; визначає улюбленого героя; аналізує роль художніх засобів, особливості мови.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> оцінює вчинки персонажів; наводить приклади доброчинності, людяності із власного життя; дискутує про значення моральних цінностей у житті людини</p> <p>НЛ–1, 2, 4</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення потреби виховання моральних цінностей – людяності, доброчинності.</i> <i>Усвідомлення ролі й значення гуманізму, толерантності в розвитку людства і духовності кожної людини.</i></p>	<p>«Вічна» тема про добро та його значення в житті людини за оповіданням В.Короліва-Старого «Потороча Хрипка». Образ хлопчика Андрійка, який, перебуваючи у світі зла, зумів зберегти в собі доброту і порядність. Роль сім'ї у формуванні життєвих переконань людини.</p> <p>МК: відеофільм «Василь Королів-Старий. Потороча Хрипка. Казка», 2013 (кіномистецтво)</p>

2	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: виразно і вдумливо читає твір, переказує та коментує його зміст; визначає ідею; знаходить та коментує реальне й уявне у творі; звертає увагу на особливості зовнішньої і внутрішньої композиції; робить власні висновки; придумує закінчення.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: висловлює судження з приводу різних ситуацій, у які потрапляє головний персонаж, та їхньої ролі у розкритті головної думки; аналізує ситуацію з погляду гуманізму, толерантного ставлення до людей; усвідомлює важливість власної ініціативи брати на себе відповідальність; дискутує про морально-етичні проблеми (добро і зло), порушені у творі.</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення ролі й значення гуманізму, толерантності в розвитку людства і духовності кожної людини.</i></p>	<p>Пригоди підлітків під час небезпечної подорожі заради порятунку селища у першій книзі пригодницько-фантастичного роману Сергія Оксеніка «Лісом, небом, водою. Лисий». Збереження загальнолюдських цінностей – необхідна умова життя в суспільстві.</p> <p>ТЛ: постапокаліптична фантастика</p> <p>МК: фільм «Цунамі», 2015 (кіномистецтво)</p>
2	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає загальні відомості про життя і творчість письменниці; переказує найяскравіші фрагменти твору, характеризує образи головних героїв; висловлює свою думку про прочитане; виокремлює основні епізоди.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: дискутує про проблеми вибору людини, уміння приймати зважені рішення; висловлює судження про те, як виховувати в собі сміливість, хоробрість, кмітливість, відповідальність, адже життя готує не лише нові відкриття, а й небезпечні випробування</p> <p>НЛ–2, 3, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення дбайливого ставлення до свого життя, до інших людей; формування потреби виховання наполегливості в досягненні поставленої мети, відповідальності за свої вчинки.</i></p>	<p>Перша книга із серії «Часодії» Наталії Щерби «Часовий ключ» – містична розповідь про дивовижний світ магії і чарівників, у якому опиняється тринадцятилітня дівчинка Василина. Протистояння між добром і злом, готовність головної героїні врятувати цілий світ. Роздуми про сенс людського життя, моральний вибір кожного, силу духу та прагнення до перемоги.</p> <p>МК: фільм «Чарівна школа», 2017 (кіномистецтво)</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає загальні відомості про життя і творчість письменника; переказує зміст уривків твору; визначає елементи сюжету в ньому; характеризує образи головних персонажів, їхню поведінку в складній ситуації.</p>	<p>ПРИГОДИ ТА ФАНТАСТИЧНІ ПОДОРОЖІ</p> <p>Розповідь про жагу до істини та кращого життя у фантастичному оповіданні</p>

	<p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: висловлює судження про те, як виховувати в собі сміливість, хоробрість, кмітливість, відповідальність; як спрогнозувати можливі наслідки власних вчинків; дискутує про проблеми, порушені у творі. НЛ–2, 3, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Потреба формування позитивного світогляду, доброзичливого ставлення до світу та людей, прагнення відкривати світ і себе в ньому, усвідомлення потреби самовдосконалення, самореалізації в житті кожної людини.</i></p>	<p>Олеся Бердника «Дві безодні». Виховання загальнолюдських цінностей – необхідна умова життя в соціумі.</p> <p>МК: відеокліп гурту «Безодня» «Мій Сон», 2012 (музичне мистецтво)</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає та переказує зміст твору; визначає елементи сюжету в ньому; характеризує образи головних персонажів, їхню поведінку; підтверджує власну думку цитатами з тексту; визначає улюбленого героя; аналізує роль художніх засобів, особливості мови. <u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: висловлює судження про те, як виховувати в собі сміливість, хоробрість, кмітливість, відповідальність; як спрогнозувати можливі наслідки власних вчинків; аналізує ситуацію з погляду толерантного ставлення до людей; усвідомлює потребу виховання самостійності, свідомого дорослішання, здатності приймати складні й відповідальні рішення. НЛ–2, 3, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Потреба формування доброзичливого ставлення до світу та людей, прагнення відкривати світ і себе в ньому, усвідомлення потреби самовдосконалення, самореалізації в житті кожної людини; уміння самостійно приймати важливі рішення</i></p>	<p>Розповідь про перемоги і розчарування, страх і радість, довіру і зраду у першій книзі роману-трилогії Марини та Сергія Дяченків «Ключ від Королівства». Образ Ліни Лапіної, що бореться з «дорослими» труднощами, на плечах якої лежить доля та життя сотень людей, і часом лише один крок відокремлює зраду від помилки, вірність від боягузтва, стриманість від байдужості, а сумнів від задрості.</p> <p>МК: відеонарис «Ключі від королівства фантастики Марини та Сергія Дяченків» (кіномистецтво)</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає загальні відомості про життя і творчість сучасної письменниці; переказує зміст уривків твору; визначає елементи сюжету в ньому; характеризує образ дівчинки Марти та Магнуса – мешканця Міста тіней; підтверджує власну думку цитатами з тексту; аналізує роль художніх засобів. <u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця:</p>	<p>Пригоди дівчинки Марти в таємничому Місті тіней. Образ сучасної дитини у пригодницько-фентезійному романі Мії Марченко «Місто тіней». Утвердження доброти й чуйності, шляхетності й милосердя в житті як важливих чинників виховання дитини.</p>

	<p>висловлює судження про проблему вибору людини у вирішальній ситуації; розмірковує про значення доброти й чуйності в людському житті та важливості поцінування людської гідності; дискутує про проблеми шляхетності й милосердя, важливість уміння приймати важливі рішення.</p> <p>НЛ–2, 3, 4</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u></p> <p><i>Потреба формування позитивного світогляду, доброзичливого ставлення до світу та людей, усвідомлення потреби самовдосконалення, самореалізації в житті кожної людини.</i></p>	<p>ТЛ: пригодницько-фентезійний роман</p> <p>МК: театр тіней Teulis «Твоя тінь» (театральне мистецтво)</p>
<p>1</p>	<p><u>Предметні компетентності</u></p> <p>Учень / учениця:</p> <p>знає основне про письменницю; розуміє поняття романтичного і пригодницького; визначає жанр твору; самостійно ознайомлюється з його змістом; аналізує поведінку героя, його вчинки, моральний вибір у різних життєвих ситуаціях; розкриває риси його вдачі; виокремлює, виразно читає й коментує найцікавіші епізоди тексту.</p> <p><u>Ключові компетентності</u></p> <p>Учень / учениця:</p> <p>висловлює судження про зв'язок прочитаного з власними життєвими спостереженнями; усвідомлює себе активним членом соціуму; обговорює в групах проблеми дружби та першого кохання; дискутує про проблеми самоствердження особистості, підліткового максималізму, іронічного сприйняття реальності .</p> <p>НЛ–2, 3, 4</p> <p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u></p> <p><i>Потреба формування доброзичливого ставлення до світу та людей, прагнення творити добро; усвідомлення потреби оцінювати власні можливості; вчитися усьому впродовж життя.</i></p>	<p>Пригодницький захопливий сюжет, мрія і дійсність, смішне, комічне, романтичне у фентезійній пригодницькій повісті Анни Доломан «Невдаха, або Ласкаво прошу до мого світу». Образ Сашка – звичайного невдахи у своєму світі і принца-переможця – у вигаданому. Ідея зіткнення буденності, фізичного існування з нав'язаними чужими ідеалами та неповторного, неймовірного і прекрасного у світі.</p> <p>ТЛ: пригодницький сюжет; види комічного у творі</p> <p>МК: Камі Гарсія, Маргарет Штоль «Чарівні створіння», 2009, ілюстрації до роману (мистецтво)</p>
<p>2</p>	<p><u>Предметні компетентності</u></p> <p>Учень / учениця:</p> <p>переказує і коментує сюжет повісті, пояснює особливості композиції, знаходить у ній казкове й реальне, характеризує образи дітей та дорослих, аналізує їхні вчинки.</p> <p><u>Ключові компетентності</u></p> <p>Учень / учениця:</p> <p>висловлює роздуми про суть людського життя, моральний вибір кожного, значення доброти, чуйності у житті; усвідомлює потребу в розвитку творчої уяви, фантазії.</p> <p>НЛ–3, 4</p>	<p>Розповідь про космічну подорож Віті та його сім'ї на планету Венера у фантастичній повісті Анатолія Дімарова «Друга планета». Уславлення доброти, чуйності, засудження зла, підступності та егоїзму у творі.</p> <p>МК: VILNA. «SVITLO», 2018 (музичне мистецтво), науково-популярні фільми про інопланетні цивілізації та</p>

	<p><u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення потреби творити й примножувати добро, красу; формування відповідальності за свою справу і вчинки.</i></p>	паралельні світи
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає основне про письменницю; дає особистісну оцінку прочитаному на основі власної позиції; добирає цитати з твору на підтвердження власних думок; коментує зміст та особливості композиції твору; пояснює символічність образу Айхо; висловлює судження про сенс людського буття, почуття власної гідності, самодостатності.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: висловлює судження про те, як виховувати в собі сміливість, уміння долати власні страхи, відповідальність; усвідомлює потребу докладати власні зусилля для досягнення мети; дискутує про проблеми сміливості і боягузтва, чесності і брехні, доброти і жорстокості</p> <p>НЛ– 2, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Потреба формування позитивного світогляду, усвідомлення потреби самовдосконалення, самореалізації в житті кожної людини; формування потреби виховання щирості, відкритості, наполегливості в досягненні поставленої мети, відповідальності за свої вчинки.</i></p>	<p>Утвердження істини про те, що добро завжди живе там, де живе любов, у фентезійному романі Оршулі Фариняк «Айхо, або Подорож до початку». Еволюція образу Айхо від дитини, якою опікуються, до сміливого юнака, що вміє долати страхи та цінувати свободу, намагається розібратися, хто ж є хто у його світі, відчуває відповідальність не тільки за себе, а й за своїх друзів.</p> <p>МК: твори європейських письменників, які пишуть фентезі (Мері Стюарт, Енн Маккенфі, Урсула де Гуїн, Енн Райс, Лі Бардуго)</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розвивають навички колективної проектної роботи; уміють створювати буктрейлер, презентувати його; беруть участь у конкурсі відеопроєктів.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: порівнює твори літературного й кінематографічного мистецтва; зіставляє специфіку розкриття теми в різних видах мистецтва; уміє висловлювати власні міркування, порівнювати, робити висновки.</p> <p>НЛ–4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлюють важливість використовувати набуті знання і вміння з метою реалізації задуманих проєктів, готовність проявляти ініціативу, працювати в парі, групі, виконувати доручену роль.</i></p>	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ (на вибір учителя)

<p>1</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> називає імена митців, твори яких вивчали впродовж року; розповідає про ті, які найбільше сподобалися; пояснює та аргументує свою думку. <u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> аналізує життєві ситуації, людські вчинки на матеріалі вивчених творів; узагальнює інформацію; визначає необхідність додаткової інформації, шукає її в мережі Інтернет та інших джерелах. НЛ–1, 2, 3, 4 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення потреби висловлювати власну думку, захищати власну позицію.</i></p>	<p>ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ Бесіда про твори, що вивчалися й викликали найбільше роздумів, суперечок, зацікавлення.</p>
----------	--	---

Орієнтовна тематика практичних занять

(за вибором учителя)

1. Перегляд фільмів, мультфільмів, аніме на фантастичну тематику.
2. Обговорення прочитаної книжки про пригоди і фантастику.
3. Складання кросворда до книги, яка сподобалася.
4. Виготовлення словничка чи фотоальбому фантастичних термінів.
5. Створення виставки «Скриня скарбів».
6. Створення картинної галереї «Космічний простір».
7. Інсценізація «Зустріч землян й інопланетян».
8. Усний переказ оповідання, епізоду твору.
9. Докладний переказ уривка твору, що найбільше сподобався, запам'ятався.
10. Переказ епізодів твору з докладним цитуванням авторського тексту.
11. Усний твір-розповідь про вигадані події на основі прочитаних творів.
12. Складання власної версії закінчення історії.
13. Твір-опис зовнішності героя або героїні.
14. Усний (письмовий) твір на тему «Я у Всесвіті» (або «Подорож до паралельного світу», «Подорож до чарівного світу»).
15. Твір-відгук про прочитаний фантастичний твір.
16. Складання фантастичного оповідання.
17. Інсценізація уривка твору (на вибір – конкурс на найкращу інсценізацію).
18. Складання оповідання за поданим початком.
19. Письмовий твір «Мій улюблений герой фантастичного твору».
20. Добір прислів'їв, крилатих виразів, фразеологічних зворотів, що виражають головну думку твору.
21. Уведення власних описів в інтер'єр, портрет, пейзажів у прочитаний твір.
22. Твір-характеристика персонажа; написання асоціативного етюду, викликаного певним художнім образом.
23. Продовжити розповідь про пригоди героя або героїні.
24. Усне малювання портрета героя або героїні.
25. Складання простого плану-характеристики персонажа.
26. Складання анкети, цитатної характеристики головного героя або героїні.
27. Написання листа авторові улюбленої книжки.
28. Твір-роздум про вчинки людей на основі прочитаних творів.
29. Укладання опитувальника брейн-запитань.
30. Обговорення прочитаної книжки.
32. Створення буктрейлера про книгу, яка сподобалася.
33. Побудова ментальної карти для мандрівки на невідому планету або в паралельний світ.
34. Створення кросенсу на тему «Фантазія у моєму житті».
35. Створення плейкасту до улюбленого фантастичного твору.
36. Складання спотвореного тексту листа від персонажа твору для розгадування.
39. Презентація експонатів зі скриньки скарбів.
40. Створення ілюстрацій до твору, який сподобався.

41. Створення малюнків фантастичних істот, порівняння їх з фольклорними персонажами або пізнаваними фантастичними образами.

Орієнтовна тематика занять із розвитку мовлення
(за вибором учителя)

1. Складіть розповідь (висловлення) на тему «Невідома планета» або «Невідомий світ».
2. Складіть казку про фантастичну мандрівку у паралельний світ.
3. Усне малювання (створення портрету фантастичної істоти).
4. Складання простого плану-характеристики персонажа фантастичного художнього твору.
5. Літературна вікторина «Герої фантастичних творів».
6. Об'єднайтеся в групи й підготуйте переказ, легенду чи оповідання на тему: «Зустріч із драконом», «Поїзд у минуле», «На килимі в майбутнє».
7. Твір-опис за картиною в художньому стилі.
8. Твір-роздум про вчинки людей на основі прочитаних творів.
9. Докладний переказ уривка твору, що найбільше сподобався, запам'ятався.
10. Складіть розповідь (висловлення) на тему «Моя чарівна мандрівка».
11. Напишіть фантастичний твір про подорож у майбутнє.
12. Усне малювання (створення портрета фантастичного героя або героїні).
13. Літературна вікторина «Фантастичні твори».

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ЧИТАННЯ

5 клас

1. Павленко Микола «Окуляри для розуму».
2. Потаніна Ірина «Відьма-недоучка».
3. Гридін Сергій «Кігтик Ковбаско».
4. Шевчук Валерій «Чотири сестри», «Бігунець і Котило».
5. Вдовенко Сергій «Щоденник ваговозика».
6. Іванова Катерина «Мандрівка Максї-Смугастика».
7. Костиря Іван «Казка про сонячних братів».
8. Бердт Валентин і Яна «Марципан Пломбірович».
9. Росич Олекса «Джовані Трапатоні», «Отто, Принц Львівський».
10. Матіяш Богдана «Казки Різдва».

6 клас

1. Ярош Вікторія «Королівство в небезпеці».
2. Лань Олена «Бурдебач».
3. Рутківський Володимир «Ширик зі Змієвої гори».
4. Малик Галина «Вуйко Йой і Лишиня».
5. Воскресенська Ніна «Першокласні історії».
6. Бачинський Андрій «Неймовірні пригоди Остапа і Даринки», «Канікули Остапа і Даринки».
7. Орлова Олександра «Подорож до країни Мурвіль».
8. Тибель Василь «Медова казка».
9. Грузін Юрій «Країна Літа»
10. Вдовенко Сергій «Помилка Безсмертного», «Острів неприємностей»

7 клас

1. Смолич Юрій «Прекрасні катастрофи».
2. Ющук Іван «Троє на Місяці».
3. Есаулов Олександр «Game over», «Антивірус», «Канікули для Інформи», «Вихідний формат», «Таємниця Великого Сканера».
4. Тарабанчук Юрій «Ховайся, хто може!», «Хто не заховався...», «Небезпечні хованки».
5. Марчук Надія «Спадкоємець та донька повітрулі».
6. Радушинська Оксана «Зелен-день, або Чарівні русалчині коралі».
7. Дев'ятко Наталія «Легенда про юну Весну».
8. Рутківський Володимир «Сторожова застава».
9. Щерба Наталія «Часодії».
10. Сеньовська Надія «Прокляття Лади».

